

Til lovforslag nr. L 23. Betænkning afgivet af Retsudvalget den 19. februar 2004

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love

(Offentlighed i retsplejen)

[af justitsministeren (Brian Mikkelsen, fg.)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 3 ændringsforslag til lovforslaget. Justitsministeren har stillet ændringsforslag nr. 1. Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 2, og Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 3.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 8. oktober 2003 og var til 1. behandling den 30. oktober 2003. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 5 møder.

Høring

Lovforslaget bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1427/2003 om reform af den civile retspleje II (Offentlighed i civile sager og straffesager). Justitsministeren sendte den 31. marts 2003 betænkningen til udvalget, jf. alm. del – bilag 921. Betænkningen har været sendt i høring. Den 24. oktober 2003 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Dansk Journalistforbund,
Danske Mediers Forum og
Politi- og Retsreporter Foreningen.

Justitsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Deputationer

Endvidere har følgende mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget:

Dansk Journalistforbund,
Danske Mediers Forum og
Politi- og Retsreporter Foreningen.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 28 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret skriftligt, på nær 1 spørgsmål, som forventes besvaret inden 2. behandling.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S, KF og KD) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af justitsministeren stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiet lægger vægt på besvarelsen af spørgsmål 19 (bilag 36) om undersøgelse af mulighederne for fremtidig at føre statistik over dørlukninger og navneforbud. Realiseringen heraf og en tilfredsstillende – afdæmpet – udvikling inden for de to områder vil være afgørende for Socialdemokratiets bedømmelse af holdbar-

Bet. o. lovf. vedr. retsplejeloven og forskellige andre love

heden af adgangen til at indrømme dørlukninger på parternes anmodning. Denne del af lovforslaget kan Socialdemokratiet kun tilslutte sig med nogen tøven, idet en vidtgående anvendelse af dørlukninger vil fjerne grundlaget for den åbne retspleje, hvor indsigt i forløbet af retssagerne er med til at skabe accept hos befolkningen for domstolens virke og for de afsagte domme.

Et *mindretal* i udvalget (SF, RV og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af justitsministeren og det af Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten stillede ændringsforslag.

Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten bemærker følgende:

Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten er meget imod den indskrænkning af åbenheden, der er blevet gennemført i de senere år, senest og mest alvorligt den hemmelige retspleje i straffesager, den såkaldte rockerlov. At ikke engang forsvareren for en tiltalt kan få adgang til materialet i sagen, er et stort retssikkerhedsmæssigt problem. Dette lovforslag åbner for lidt mere åbenhed på nogle punkter, men gør intet i forhold til det store problem.

Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten har i mange år arbejdet for større åbenhed i retsplejen. For SF og Enhedslisten er målet helt klart at få en domsdatabase, som Enhedslisten senest foreslog sidste forår. Dette lovforslag er så et lille skridt på vejen mod større åbenhed. SF og Enhedslisten lægger derfor vægt på ministerens svar på spørgsmål 21 (bilag 36) om arbejdet med etablering af en domsdatabase. Det fremgår af ministerens svar på spørgsmål 14 (bilag 29), at det først og fremmest er et ressourceproblem, der forhindrer opbygningen af en domsdatabase. SF og Enhedslisten vil derfor arbejde for, at der afsættes de fornødne ressourcer, da offentlighed i retsplejen er en afgørende del af et moderne retssamfund.

Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten er betænkelige ved muligheden for dørlukning og navneforbud. SF og Enhedslisten lægger derfor vægt på ministerens svar på spørgsmål 19 (bilag 36) om muligheden for statistik over dørlukninger og navneforbud. Det må være et minimumskrav, at der løbende kan føres kontrol med udviklingen og at reglerne bliver ændret, såfremt dørlukning og navneforbud bliver brugt i for stort omfang. Samtidig er SF og Enhedslisten enige i Retsplejerådets målsætning om at få flere

sager flyttet fra voldgiftssystemet til domstolene. Men dette område må følges tæt for at se, hvordan det udvikler sig.

Med hensyn til spørgsmålet om adgang til straffesager efter 1 år mener SF og Enhedslisten, at den bedste løsning ville være, at sådanne domme alle var tilgængelige i anonymiseret form i en domsdatabase. SF og Enhedslisten finder ikke, at man med forslaget om en 1-års-grænse og derefter ret for journalister til aktindsigt har fundet den korrekte afgrænsning. Men selv om SF og Enhedslisten ønsker, at der skal være langt bedre adgang til domme også i straffesager, så kan SF og Enhedslisten af principielle grunde ikke støtte Dansk Folkepartis ændringsforslag om, at særlig Folketingets Retsudvalg skulle have en adgang til domme.

Socialistisk Folkeparti og Enhedslistens endelige stillingtagen til lovforslaget vil afhænge af, om ændringsforslag nr. 2 bliver vedtaget, da SF og Enhedslisten ikke ønsker et så ubestemt forslag mod fotografering i det offentlige rum som foreslået af justitsministeren. Med ændringsforslaget indføres i stedet et forbud mod offentliggørelse, således at ønsket om at forhindre den uværdige fotografering af tiltalte på vej til retsmøder opfyldes ved et system, der svarer til det almindelige i forhold til medieansvar.

Et *andet mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af justitsministeren og det af Dansk Folkeparti stillede ændringsforslag.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Simut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Til § 1

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

1) Nr. 1 og 2 affattes således:

»1. § 16 a, stk. 1, 3. pkt., affattes således:

»Retterne i Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Tåstrup, Helsingør, Hørsholm, Frederikssund, Holbæk, Slagelse, Næstved, Svendborg, Haderslev, Sønderborg, Kolding, Skanderborg, Silkeborg, Viborg, Frederikshavn og Hjørring består af to dommere.«

2. § 17, stk. 1, affattes således:

»Der ansættes to dommere ved retterne i Hillerød, Vejle og Fredericia.«
[Redaktionel ændring]

Af et *mindretal* (SF og EL), tiltrådt af et *mindretal* (RV):

2) Det under nr. 7 foreslåede § 32, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Billeder, der uden for rettens bygninger er optaget af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en straffesag, må ikke offentliggøres uden den pågældendes samtykke.«

[Forbud mod offentliggørelse af billeder optaget uden for retsbygninger]

Af et *mindretal* (DF):

3) I det under nr. 15 foreslåede § 41 b, stk. 2, nr. 2, indsættes efter »redaktionelt arbejde«: »eller af medlemmer af Folketingets Retsudvalg«. [Aktindsigt for medlemmer af Folketingets Retsudvalg]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Med ændringsforslaget rettes lovforslagets §

1, nr. 1, der retteligt vedrører retsplejelovens § 16 a, stk. 1, 3 pkt.

Endvidere medtages også retterne i Glostrup, Helsingør og Holbæk i opregningen af to dommerembeder i retsplejelovens § 16 a, stk. 1, jf. lovforslaget § 1, nr. 1, og disse retter udgår samtidig af opregningen i retsplejelovens § 17, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, er der i medfør af retsplejelovens § 17, stk. 3, den 1. marts 2003 indført administrationsordning ved retten i Hjørring. I medfør af samme bestemmelse er der den 1. december 2003 indført administrationsordning ved retten i Glostrup, og den 1. april og den 1. maj 2004 indføres der administrationsordning ved retten i henholdsvis Holbæk og Helsingør.

Til nr. 2

Ændringsforslaget indebærer, at lovforslagets § 1, nr. 7, om forbud mod billedoptagelse uden samtykke af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en straffesag, ændres til et forbud mod offentliggørelse uden samtykke af billeder af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en straffesag.

Til nr. 3

Ændringsforslaget indebærer, at den foreslåede etårsgænse for aktindsigt i domme og kendelser i straffesager ikke vil gælde, når medlemmer af Folketingets Retsudvalg søger om aktindsigt.

Inge Dahl-Sørensen (V) Birthe Rønn Hornbech (V) nfm. Karsten Nonbo (V) Freddy Dam (V)

Per Dalgaard (DF) Peter Skaarup (DF) Helge Adam Møller (KF) Lars Barfoed (KF)

Jann Sjursen (KD) Frode Sørensen (S) Lissa Mathiasen (S) Morten Bødskov (S) Per Kaalund (S)

Sandy Brinck (S) Anne Baastrup (SF) fmd. Elisabeth Arnold (RV) Line Barfoed (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristendemokraterne (KD)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Oversigt over bilag vedrørende L 23

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar samt høringsnotat, fra justitsministeren
2	Henvendelse af 22/10-03 fra Danske Mediers Forum
3	Spm. 1 om ministerkommentar til henvendelse af 22/10-03 fra Danske Mediers Forum, til justitsministeren
4	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Spm. 2, om Datatilsynets bemærkninger i høringssvaret er imødekommet i lovforslaget, til justitsministeren
6	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
7	Spm. 3, om ministeren vil fremsætte et ændringsforslag, som indebærer, at medlemmer af Retsudvalget bliver omfattet af samme undtagelse i den foreslåede § 41 b, stk. 2, nr. 2, til justitsministeren
8	Spm. 4 om, hvorfor fristen til at få aktindsigt i domme i straffesager er sat til 1 år, til justitsministeren
9	Henvendelse af 6/11-03 fra Dansk Journalistforbund vedrørende foretræde 13/11-03
10	Spm. 5 om kommentar til henvendelse af 6/11-03 fra Dansk Journalistforbund, til justitsministeren
11	Notat af 11/11-03 fra Lovsekretariatet vedrørende dørlukning i civile sager til brug for udvalgets behandling af lovforslaget
12	Henvendelse af 14/11-03 fra PRF, Politi- og Retsreporter Foreningen
13	Spm. 6 om kommentar til henvendelse af 14/11-03 fra PRF, Politi- og Retsreporter Foreningen, til justitsministeren
14	Henvendelse af 13/11-03 fra Danske Mediers Forum
15	Spm. 7 om kommentar til henvendelse af 13/11-03 fra Danske Mediers Forum, til justitsministeren
16	Spm. 8, om den foreslåede § 1022 i retsplejeloven betyder, at der indføres et udgiveransvar, til justitsministeren Spm. 9, om reglerne i medicansvarsloven, for så vidt angår udgiveransvaret, fortsat vil være gældende, selv om ændringen af retsplejelovens § 1022 vedtages, til justitsministeren
17	Henvendelse af 25/11-03 fra Danske Mediers Forum
18	Spm. 10 om kommentar til henvendelse af 25/11-03 fra Danske Mediers Forum, til justitsministeren
19	Spm. 11 om, hvordan man praktisk vil håndhæve fotoforbuddet, til justitsministeren Spm. 12 om, hvornår det ikke har særlig betydning for parterne at undgå offentlighed om sagen, til justitsministeren
20	Svar på spm. 1 om ministerkommentar til henvendelse af 22/10-03 fra Danske Mediers Forum, fra justitsministeren

Bilagsnr.	Titel
21	Svar på spm. 2, om Datatilsynets bemærkninger i høringsvaret er imødekommet i lovforslaget, fra justitsministeren Svar på spm. 3, om ministeren vil fremsætte et ændringsforslag, som indebærer, at medlemmer af Retsudvalget bliver omfattet af samme undtagelse i den foreslåede § 41 b, stk. 2, nr. 2, fra justitsministeren Svar på spm. 4 om, hvorfor fristen til at få aktindsigt i domme i straffesager er sat til 1 år, fra justitsministeren
22	Spm. 13 om teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag vedrørende ansvarlighed for offentliggørelse af billeder optaget uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, til justitsministeren
23	Spm. 14 om offentliggørelse af domme på internettet, til justitsministeren
24	Spm. 15 om, hvilke oplysninger ministeren kan give om udviklingen i de senere år i antallet af dørlukninger og navneforbud i forbindelse med domsforhandlinger, til justitsministeren Spm. 16, om en persons religion, hudfarve og etnicitet vil være omfattet af undtagelsen fra aktindsigt som personfølsomme oplysninger, til justitsministeren
25	Svar på spm. 5 om kommentar til henvendelse af 6/11-03 fra Dansk Journalistforbund, fra justitsministeren Svar på spm. 6 om kommentar til henvendelse af 14/11-03 fra PRF, Politi- og Retsreporter Foreningen, fra justitsministeren Svar på spm. 7 om kommentar til henvendelse af 13/11-03 fra Danske Mediers Forum, fra justitsministeren Svar på spm. 8, om den foreslåede § 1022 i retsplejeloven betyder, at der indføres et udgiveransvar, fra justitsministeren Svar på spm. 9, om reglerne i medieansvarsloven, for så vidt angår udgiveransvaret, fortsat vil være gældende, selv om ændringen af retsplejelovens § 1022 vedtages, fra justitsministeren
26	Henvendelse af 10/12-03 fra Dansk Journalistforbund
27	Spm. 17 om kommentar til henvendelse af 10/12-03 fra Dansk Journalistforbund, til justitsministeren
28	Svar på spm. 11 om, hvordan man praktisk vil håndhæve fotoforbuddet, fra justitsministeren Svar på spm. 10 om kommentar til henvendelse af 25/11-03 fra Danske Mediers Forum, fra justitsministeren Svar på spm. 12 om, hvornår det ikke har særlig betydning for parterne at undgå offentlighed om sagen, fra justitsministeren Svar på spm. 13 om teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag vedrørende ansvarlighed for offentliggørelse af billeder optaget uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, fra justitsministeren Svar på spm. 16, om en persons religion, hudfarve og etnicitet vil være omfattet af undtagelsen fra aktindsigt som personfølsomme oplysninger, fra justitsministeren
29	Svar på spm. 14 om offentliggørelse af domme på internettet, fra justitsministeren Svar på spm. 15 om, hvilke oplysninger ministeren kan give om udviklingen i de senere år i antallet af dørlukninger og navneforbud i forbindelse med domsforhandlinger, fra justitsministeren Svar på spm. 17 om kommentar til henvendelse af 10/12-03 fra Dansk Journalistforbund, fra justitsministeren
30	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget

Bilagsnr.	Titel
31	Spm. 18, om ministeren kan bekræfte, at anklageren i straffesager sjældent tager til genmæle over for en beskikket advokat, som begærer dørene lukket, til justitsministeren
32	Spm. 19, om ministeren vil udarbejde en statistik over antallet af dørlukninger og navneforbud i forbindelse med domsforhandlinger, til justitsministeren
33	Spm. 20, om ministeren vil yde teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, til justitsministeren
34	Spm. 21, om ministeren er enig i, at offentliggørelse af alle domme på internettet skal fremskyndes mest muligt, og at målet med dette arbejde vil være, at alle domme i anonymiseret form vil ligge på internettet inden for en kort årrække, til justitsministeren
35	Spm. 22-28 er trukket tilbage
36	Svar på spm. 18, om ministeren kan bekræfte, at anklageren i straffesager sjældent tager til genmæle over for en beskikket advokat, som begærer dørene lukket, fra justitsministeren
	Svar på spm. 19, om ministeren vil udarbejde en statistik over antallet af dørlukninger og navneforbud i forbindelse med domsforhandlinger, fra justitsministeren
	Svar på spm. 20, om ministeren vil yde teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, fra justitsministeren
	Svar på spm. 21, om ministeren er enig i, at offentliggørelse af alle domme på internettet skal fremskyndes mest muligt, og at målet med dette arbejde vil være, at alle domme i anonymiseret form vil ligge på internettet inden for en kort årrække, fra justitsministeren
37	Ændringsforslag, fra justitsministeren
38	1. udkast til betænkning
39	2. udkast til betænkning
40	Spm. 29, om ministeren vil kommentere vedlagte artikel fra Jyllands-Posten 5/2-04: »Domme lægges ud på internettet«, til justitsministeren
	Spm. 30 om, hvordan de foreslåede regler i nr. 15 i lovforslaget, herunder bestemmelsen om at begrænse aktindsigten til 1 år, harmonerer med Domstolsstyrelsens planer om at lægge domme ud på internettet, til justitsministeren
	Spm. 31, om der er andre bestemmelser i lovforslaget, som harmonerer dårligt med Domstolsstyrelsens planer om at lægge domme ud på internettet, til justitsministeren
	Spm. 32, om Domstolsstyrelsen også har planer om at lægge dommene afsagt af byretterne eller Sø- og Handelsretten på internettet, til justitsministeren
41	Spm. 33, om ministeren mener, at medlemmerne af udvalget fortsat skal betragtes som »andre persongrupper«, til justitsministeren
	Spm. 34, om ministeren vil yde teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, til justitsministeren
42	3. udkast til betænkning
43	Svar på spm. 29, om ministeren vil kommentere vedlagte artikel fra Jyllands-Posten 5/2-04: »Domme lægges ud på internettet«, fra justitsministeren
	Svar på spm. 30 om, hvordan de foreslåede regler i nr. 15 i lovforslaget, herunder bestemmelsen om at begrænse aktindsigten til 1 år, harmonerer med Domstolsstyrelsens planer om at lægge domme ud på internettet, fra justitsministeren
	Svar på spm. 31, om der er andre bestemmelser i lovforslaget, som harmonerer dårligt med Domstolsstyrelsens planer om at lægge domme ud på internettet, fra justitsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Svar på spm. 32, om Domstolsstyrelsen også har planer om at lægge dommene afsagt af byretterne eller Sø- og Handelsretten på internettet, fra justitsministeren
	Svar på spm. 33, om ministeren mener, at medlemmerne af udvalget fortsat skal betragtes som »andre persongrupper«, fra justitsministeren
	Svar på spm. 34, om ministeren vil yde teknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, fra justitsministeren
44	Henvendelse af 27/1-04 fra Danske Mediers Forum
45	Spm. 35 om kommentar til henvendelse af 27/1-04 fra Danske Mediers Forum, til justitsministeren
46	4. udkast til betænkning